

Bruxelles, 29. studenoga 2016.
(OR. en)

14870/16

LIMITE

ELARG 116

NAPOMENA O TOČKI „I”

Od:	Radna skupina za proširenje i zemlje koje pregovaraju o pristupanju EU-u
datirano:	29. studenoga 2016.
Za:	Odbor stalnih predstavnika
Predmet:	PROŠIRENJE
	– Pregovori o pristupanju s Crnom Gorom
	= Poglavlje 19.: socijalna politika i zapošljavanje

S ciljem pripreme sljedećeg sastanka Konferencije o pristupanju s Crnom Gorom Radna skupina za proširenje i zemlje koje pregovaraju o pristupanju EU-u postigla je dogovor o Nacrtu zajedničkog stajališta Europske unije o socijalnoj politici i zapošljavanju.

S obzirom na to i u skladu s internim aranžmanima za pregovore s Crnom Gorom (dok. 11903/12) Odbor stalnih predstavnika poziva se da donese zajedničko stajalište kako je utvrđeno u Prilogu.

Nakon što ga Odbor stalnih predstavnika donese, zajedničko stajalište EU-a bit će dostupno Crnoj Gori prije sljedećeg sastanka Konferencije o pristupanju.

**KONFERENCIJA O PRISTUPANJU
EUROPSKOJ UNIJI
– CRNA GORA –**

NACRT

ZAJEDNIČKOG STAJALIŠTA EUROPSKE UNIJE

Poglavlje 19.: socijalna politika i zapošljavanje

Ovo stajalište Europske unije temelji se na njezinu općem stajalištu na Konferenciji o pristupanju s Crnom Gorom (CONF-ME 2/12) i podliježe pregovaračkim načelima iz tog stajališta, a osobito sljedećem:

- mišljenje bilo koje stranke o nekom pregovaračkom poglavlju ni na koji način neće prejudicirati stajalište koje se može zauzeti o ostalim poglavljima;
- sporazumi, čak i oni djelomični, postignuti tijekom pregovora o poglavljima koja treba redom ispitati ne mogu se smatrati konačnima dok se ne uspostavi sveobuhvatni sporazum;

te zahtjevima iz točaka 24., 28., 41. i 44. pregovaračkog okvira.

EU potiče Crnu Goru da nastavi postupak usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a i njezinu djelotvornu provedbu i izvršavanje te da općenito i prije pristupanja razvije politike i instrumente što sličnije onima EU-a.

EU napominje da Crna Gora u svom pregovaračkom stajalištu CONF-ME 4/16 prihvaća pravnu stečevinu iz poglavlja 19. koja je na snazi od 26. ožujka 2015. te izjavljuje da će je biti spremna provesti do datuma pristupanja Europskoj uniji.

EU potiče Crnu Goru da nastavi s pripremama u skladu s akcijskim planom, a osobito da osigura dostatne kapacitete za provedbu Nacionalne strategije zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016. – 2020.

Radno pravo

EU prima na znanje napore koje je Crna Gora uložila u dodatno usklađivanje svojeg radnog zakonodavstva s temeljnim načelima pravne stečevine. EU prima na znanje da Crna Gora predviđa ratifikaciju konvencija Međunarodne organizacije rada (ILO) i donošenje novog zakona o radu 2017. koji bi trebao uključivati odredbe o ugovorima na određeno i neodređeno vrijeme, roditeljskom dopustu, plaćama, postupcima otpuštanja i otpremninama u slučajevima kolektivnog otkazivanja, odgovornostima privatnih agencija za zapošljavanje te zaštitu zaposlenika koji prijave korupciju. Potrebno je usklađivanje, osobito s najvažnijim dijelovima pravne stečevine EU-a, među ostalim u vezi sa zaštitom mladih na radu, radom na određeno vrijeme, radom s nepunim radnim vremenom, upućivanjem radnikâ, kolektivnim otkazivanjima, zaštitom zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca, poduzećima za privremeno zapošljavanje, prijenosima poduzeća, radnim vremenom i obvezom poslodavca da obavijesti zaposlenike o uvjetima koji se primjenjuju na ugovor o radu ili radni odnos. Nadalje, Crna Gora trebat će osigurati usklađenost i djelotvornu provedbu ključnih radnih standarda, a osobito onih sadržanih u temeljnim konvencijama Međunarodne organizacije rada.

EU prima na znanje izmjene Uredbe o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih osoba s ciljem podupiranja zapošljavanja. EU prima na znanje i mjere za povećanje administrativnih kapaciteta u Ministarstvu rada i socijalne skrbi s ciljem provođenja i izvršavanja pravne stečevine u području radnog zakonodavstva, među ostalim osposobljavanjem odgovarajućeg osoblja. EU ističe potrebu brzog usklađivanja s Direktivom 2002/14/EZ o uspostavljanju općeg okvira za obavješćivanje i savjetovanje s radnicima te jačanja provedbenih kapaciteta (primjerice inspekcije rada).

EU poziva Crnu Goru da poduzme odgovarajuće mjere za usklađivanje s pravnom stečevinom u vezi sa zaštitom zaposlenika u slučaju insolventnosti njihova poslodavca (Direktiva 2008/94/EZ), posebice jačanjem Fonda rada.

Zdravlje i sigurnost na radu

EU prima na znanje napore koje je Crna Gora uložila u dodatno usklađivanje svojeg zakonodavstva s pravnom stečevinom u području zdravlja i sigurnosti na radu. EU napominje da je doneseno nekoliko pravilnika o zdravlju i sigurnosti na radu te da Crna Gora predviđa donošenje dodatnih pravilnika do kraja 2016. EU ističe da se Zakon o sigurnosti i zdravlju na radu treba u potpunosti uskladiti s pravnom stečevinom EU-a. Osobito je potrebno posvetiti odgovarajuću pozornost pravnom usklađivanju s Direktivom 89/391/EEZ o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnikâ na radu i njezinu provođenju, s obzirom na to da su u njoj sadržana opća načela u vezi sa sprečavanjem, odgovornosti poslodavca, procjenom rizika, osposobljavanjem, savjetovanjem i sudjelovanjem radnikâ, kao i obvezom imenovanja radnikâ za zaštitu i sprečavanje profesionalnih rizika. EU prima na znanje da je Crna Gora donijela Strategiju za poboljšanje sigurnosti i zdravlja na radu za razdoblje od 2016. do 2020. čiji je cilj usklađivanje sa strateškim okvirom EU-a o zdravlju i sigurnosti na radu.

EU podsjeća da su za područje zdravlja i sigurnosti na radu osobito važni provedbeni kapaciteti. U tom pogledu EU prima na znanje napore koje je Crna Gora uložila u jačanje administrativnih kapaciteta, osobito u vezi s predviđenim povećanjem broja inspektora rada. Potrebno je uložiti dodatne napore u osposobljavanje inspektora rada i bolju koordinaciju odgovornih tijela i službi kako bi se osigurala kontrola i djelotvorna provedba zakonodavstva. EU ujedno ističe potrebu za osiguravanjem dostatnih proračunskih sredstava za provedbu predviđenih mjera. EU podsjeća da su tijekom zdravstvenih i sigurnosnih inspekcija utvrđene nepravilnosti povezane s osposobljavanjem zaposlenika, neispravnostima u pogledu sredstava za rad i liječničkim pregledima za zaposlenike.

Socijalni dijalog

EU napominje da reprezentativni socijalni partneri spadaju među tijela uspostavljena za pripremu i nadzor pregovora o pristupanju Crne Gore Europskoj uniji.

EU podsjeća da treba poboljšati funkcioniranje socijalnog dijaloga, posebice u privatnom sektoru, te da se potrebno savjetovati sa Socijalnim savjetom Crne Gore u vezi s novim propisima koji se odnose na nadležnost socijalnih partnera. EU ističe da će nastaviti nadzirati napredak u pogledu kriterija reprezentativnosti socijalnih partnera i uravnoteženog razvoja dvostranog i trostranog socijalnog dijaloga u Crnoj Gori.

EU prima na znanje napore koje je Crna Gora uložila u jačanje administrativnih kapaciteta u tom području. EU napominje da Crna Gora poduzima mjere za poboljšanje funkcioniranja Socijalnog savjeta i lokalnih socijalnih savjeta. EU podsjeća na važnost međusektorskog i sektorskog socijalnog dijaloga.

Politika zapošljavanja

EU napominje da visoka razina sveukupne nezaposlenosti i dugoročna nezaposlenost te niska razina sudjelovanja mladih i žena na tržištu rada i dalje predstavljaju izazov za Crnu Goru. Osim toga, potrebno je sagledati pitanje velikog broja slučajeva neprijavljenog rada i ranog napuštanja tržišta rada. EU podsjeća na potrebu da se i dalje posvećuje dovoljno pozornosti aktivnim politikama tržišta rada, poboljšanju vještina i smanjenju neprijavljenog rada, među ostalim jačanjem provedbenih kapaciteta. EU ističe potrebu za osiguravanjem dostatnih proračunskih sredstava za provedbu predviđenih mjera.

EU napominje da Crna Gora sudjeluje u postupku programâ gospodarske reforme s ciljem pripreme Crne Gore za europski semestar. EU prima na znanje donošenje Programa reforme politike zapošljavanja i socijalne politike 2015. – 2020. i Nacionalne strategije zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa 2016. – 2020. Kako bi mogle sudjelovati u koordinaciji politike zapošljavanja i socijalne uključenosti EU-a za zemlje je ključno da osiguraju odgovarajuće analitičke kapacitete za osmišljavanje politika zapošljavanja i socijalne uključenosti te raspravu o pitanjima tih politika. To zahtijeva uspostavu odgovarajućih mjera, politika i djelovanja, kao i uključivanje svih dionika (primjerice socijalnih partnera i organizacija civilnog društva), te sposobnost praćenja kretanja u području zapošljavanja i socijalnih pitanja te politika iz tih područja, među ostalim putem točnih statistika u području zapošljavanja i socijalnih politika te mjerenjem socijalnog napretka. To zahtijeva i odgovarajuće institucije tržišta rada, uključujući institute strukovnog osposobljavanja, javne ustanove za zapošljavanje i socijalne službe. EU preporučuje da mreža lokalnih ustanova za zapošljavanje, u okviru javnih službi za zapošljavanje, bude dovoljno opremljena i rasprostranjena kako bi se provela europska strategija zapošljavanja. EU prima na znanje da Crna Gora od 2015. može sudjelovati u osi PROGRESS i osi Progress Mikrofinanciranje u okviru Programa EU-a za zapošljavanje i socijalne inovacije.

EU napominje da je razina obrazovanja radne snage u Crnoj Gori niža od razine obrazovanja radne snage u EU-u. Osobito izražen strukturni problem je u činjenici da obrazovanje i osposobljavanje nisu usklađeni s potrebama tržišta rada što pogoršava nizak postotak odraslih, osobito žena, koji sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju. U tom kontekstu EU podsjeća na važnost obrazovanja i osposobljavanja odraslih te prima na znanje Strategiju obrazovanja odraslih 2015. – 2025. i planove Crne Gore da do 2017. provede aktivnosti razvoja novih ili izmjene postojećih kvalifikacija i programa, na temelju rezultata učenja, uključujući osposobljavanje učitelja.

EU napominje da su žene nedovoljno zastupljene na tržištu rada, među ostalim zbog ranog napuštanja tržišta rada i odvrćanja od zapošljavanja. EU prima na znanje nedavno donesene izmjene Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti kojima su uvedene doživotne socijalne naknade ženama s troje ili više djece, čime će se vjerojatno dodatno obeshrabriti žene za sudjelovanje na tržištu rada te povećati rashodi za socijalne doprinose. EU preporučuje djelotvornu procjenu učinka te mjere i uvođenje potrebnih izmjena kako bi se osigurala njezina održivost te poboljšanje usmjerenosti naknada na temelju procjene potreba umjesto uvođenja općenitih naknada te vrste. EU primjećuje i da su žene suočene s poteškoćama u postizanju ravnoteže između posla i obiteljskog života te da nisu prisutne na tržištu rada zbog obiteljskih obveza, kao i da skrb o djeci nije osigurana u dovoljnoj mjeri. EU prima na znanje planove za ulaganje u infrastrukturu predškolskog obrazovanja.

EU u pogledu neprijavljenog rada prima na znanje različite mjere koje su poduzete u tom području, kao što su godišnji akcijski planovi koji uključuju mjere stalnog i pojačanog inspeksijskog nadzora tijekom turističke sezone i godišnjih odmora. EU potiče Crnu Goru da nastavi sa suzbijanjem neprijavljenog rada u okviru sveobuhvatnog pristupa koji obuhvaća mjere odvrćanja i sprečavanja. Za djelotvorno suzbijanje neprijavljenog rada izuzetno je važno osigurati dostatan broj inspektora rada.

EU prima na znanje napore Crne Gore u pogledu jačanja kapaciteta za uvođenje mjera koje se odnose na aktivno tržište rada i jačanje suradnje lokalnih agencija za zapošljavanje i institucija za osposobljavanje. EU ističe važnost povećanja dosega aktivnih politika tržišta rada i područja koje obuhvaćaju, osobito u pogledu ranjivih skupina na tržištu rada i onih u nepovoljnijem položaju kako bi se osiguralo veće uključivanje na tržište rada i sudjelovanje na njemu.

Europski socijalni fond

EU ističe važnost pripreme Crne Gore za provedbu kohezijske politike EU-a i upravljanje njome, a osobito za Europski socijalni fond. EU podsjeća da je osim jačanju administrativnih kapaciteta potrebno posvetiti posebnu pozornost odgovarajućem osposobljavanju u tom području. Ključno je i uključivanje socijalnih partnera u provedbu.

Socijalno uključivanje

EU podsjeća na napore koje je potrebno uložiti u području aktivnog uključivanja osoba isključenih s tržišta rada, a osobito u razvijanje sveobuhvatnog pristupa u cilju osiguravanja odgovarajuće potpore dohotku, uključivog tržišta rada i pristupa kvalitetnim uslugama. Rješavanje ključnih socijalnih izazova zahtijeva povećanje sudjelovanja na tržištu rada te jačanje socijalne pomoći i pružanja skrbi radi uspješnijeg usmjeravanja na one kojima je pomoć potrebna, među ostalim rješavanjem regionalnih razlika.

EU prima na znanje Strategiju za socijalno uključivanje Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016. – 2020. donesenu u ožujku 2016., ali podsjeća na potrebu dodjele dostatnih sredstava za provedbu strategije.

EU prima na znanje napore Crne Gore u promicanju socijalnog uključivanja, kao što je provedba Strategije razvoja sustava socijalne i dječje zaštite 2013. – 2017. EU pozdravlja osnivanje Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu 2014., koji je započeo s radom 2015., te sa zadovoljstvom iščekuje ulogu koju će taj zavod imati u sustavu zaštite djece, izgradnji kapaciteta i osiguravanju kvalitete službi za zaštitu djece. EU pozdravlja projekt „Socijalni karton – informacijski sustav socijalne skrbi” s ciljem poboljšanja usmjeravanja socijalne pomoći i pokrivenosti njome.

EU pozdravlja napredak postignut u vezi s alternativnom skrbi za djecu, među ostalim u pogledu deinstitutionalizacije. Trebali bi se nastaviti naponi za jačanje sustava udomljavanja, a usluge za djecu koja zbog navršene dobi gube pravo na udomiteljsku skrb trebaju se dodatno razvijati i nastaviti.

EU prima na znanje Strategiju za integraciju osoba s invaliditetom u Crnoj Gori 2016. – 2020., donesenu u rujnu 2016., Zakon o zabrani diskriminacije osoba s invaliditetom, donesen u lipnju 2015., te napore uložene u usklađivanje s Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom. EU podsjeća na potrebu nastavka povećanja pristupačnosti za osobe s invaliditetom i stvaranja usluga koje se pružaju u zajednici kao zamjena za institucionalizaciju. EU prima na znanje napore koje je Crna Gora uložila u jačanje administrativnih kapaciteta u tom području.

Socijalna zaštita

EU prima na znanje nedavne promjene uvedene u zdravstveni i mirovinski sustav te postupak uvođenja socijalnog kartona / informacijskog sustava socijalne skrbi. EU napominje da je Zakon o mirovinsko-invalidskom osiguranju dodatno izmijenjen.

EU podsjeća da su potrebne dodatne mjere za poboljšanje primjerenosti i održivosti mirovinskog sustava, među ostalim produljenjem radnog vijeka, te dodatne mjere ograničavanja ranog umirovljenja, kao i mogućnosti financiranja mirovinskih sustava. EU poziva Crnu Goru da ubrza izjednačavanje zakonske dobi za umirovljenje žena i muškaraca.

Nediskriminacija u području zapošljavanja i socijalne politike

EU prima na znanje da je Crna Gora ostvarila određeni napredak u usklađivanju cjelokupnog zakonodavnog okvira u pogledu nediskriminacije s pravnom stečevinom. EU podsjeća da je potrebno dodatno usklađivanje, osobito u pogledu sankcija za diskriminaciju. Sankcije je potrebno uskladiti u svim zakonima o nediskriminaciji te one trebaju biti odvraćajuće. EU podsjeća da će Ured pravobranitelja trebati biti neovisan i da će trebati imati mogućnost provođenja neovisnih istraga i izvješća te pružati neovisnu pomoć žrtvama diskriminacije, u skladu s pravnom stečevinom. EU ističe potrebu za osiguravanjem dostatnih administrativnih kapaciteta, ljudskih resursa i financijskih sredstava za provedbu predviđenih mjera.

Ravnopravnost žena i muškaraca u području zapošljavanja i socijalne politike

EU napominje da je u Crnoj Gori na snazi zakonodavstvo u tom području, uključujući jednake plaće, pristup zapošljavanju i rodiljni dopust. EU prima na znanje donošenje Zakona o izmjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti u lipnju 2016. EU podsjeća da je potrebno dodatno pravno usklađivanje kako bi se zakonodavstvo uskladilo s pravnom stečevinom, osobito u vezi s pitanjima jednake plaće i sustavima strukovnog socijalnog osiguranja (Direktiva 2006/54/EZ), samostalnih djelatnosti (Direktiva 2010/41/EU) i zakonskih sustava socijalnog osiguranja (Direktiva Vijeća 79/7/EEZ). Potrebno je dovršiti pravno usklađivanje i u područjima roditeljskog dopusta (Direktiva Vijeća 2010/18/EU) i rodiljnog dopusta (Direktiva Vijeća 92/85/EEZ). EU prima na znanje da je institucija pravobranitelja u Crnoj Gori ujedno i tijelo za ravnopravnost, u skladu s pravnom stečevinom. EU ističe potrebu za osiguravanjem dostatnih administrativnih kapaciteta, ljudskih resursa i financijskih sredstava za provedbu predviđenih mjera.

* * *

S obzirom na sadašnje stanje priprema Crne Gore EU napominje da se, uz uvjet da Crna Gora nastavi ostvarivati napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom obuhvaćenom poglavljem o socijalnoj politici i zapošljavanju i u njezinoj provedbi, ovo poglavlje može privremeno zatvoriti tek nakon postizanja suglasnosti EU-a da su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- Crna Gora izmijeni Zakon o radu i Zakon o sigurnosti i zdravlju na radu kako bi uskladila svoje zakonodavstvo u području radnog prava i zdravlja i sigurnosti na radu s pravnom stečevinom te pokaže da će prije pristupanja uspostaviti odgovarajuće administrativne strukture i provedbene kapacitete kako bi ispravno provela pravnu stečevinu u području radnog prava i zdravlja i sigurnosti na radu jačanjem sustava inspekcije rada.

- Crna Gora izmjeni zakone o nediskriminaciji i ravnopravnosti žena i muškaraca u području zapošljavanja i socijalne politike kako bi uskladila svoje zakonodavstvo u tim područjima s pravnom stečevinom te pokaže da će prije pristupanja uspostaviti odgovarajuće administrativne strukture, osobito potrebno tijelo za ravnopravnost, pravobranitelja, administrativne i provedbene kapacitete.
- Crna Gora ojača administrativne kapacitete kako bi osigurala djelotvornu provedbu i djelotvorno izvršenje svih zakonodavnih okvira i okvira politike u područjima zapošljavanja i socijalnih politika, uključujući kapacitete planiranja i operativne kapacitete, kako bi osigurala djelotvoran dijalog organizacija socijalnih partnera te buduće upravljanje Europskim socijalnim fondom.

Praćenje napretka u usklađivanju s pravnom stečevinom i njezinoj provedbi nastavlja se tijekom cijelog razdoblja pregovora. EU ističe da će posvetiti posebnu pozornost praćenju svih posebnih prethodno navedenih pitanja s ciljem osiguravanja potpune pravne usklađenosti Crne Gore s pravnom stečevinom iz ovog poglavlja, kao i administrativnih kapaciteta za njezinu djelotvornu provedbu i izvršavanje. Posebnu pozornost treba posvetiti vezama između ovog poglavlja i drugih pregovaračkih poglavlja. Završna ocjena sukladnosti zakonodavstva Crne Gore s pravnom stečevinom i njezinih provedbenih kapaciteta može se dati tek u kasnijoj fazi pregovora. Uz sve informacije koje EU može zatražiti za pregovore o ovom poglavlju i koje se moraju dostaviti Konferenciji, EU poziva Crnu Goru da Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje redovito dostavlja detaljne pisane informacije o napretku u provedbi pravne stečevine.

S obzirom na sva navedena pitanja Konferencija će se u odgovarajućem trenutku morati vratiti na ovo poglavlje.

Nadalje, EU podsjeća da bi između 26. ožujka 2015. i dovršetka pregovora mogla nastati nova pravna stečevina.
